

VINCULUM

Contactorgaan van HERMES
Vereniging van oud-leerlingen
van het 's-Gravenhaags
Christelijk Gymnasium Sorghvliet

MAART 2018

63e jaargang no. 182

blz. 49 - 136

Jaap-Jan Flinterman '73

Terwijl ik dit schrijf ben ik 62 jaar. Ik ben sinds 2000 getrouwd met Susanne Feiertag. We hebben één kind, onze zoon Simon. We wonen in Amsterdam (Oostelijk Havengebied). Simon volgt een MBO-opleiding logistiek. Susanne werkt in Den Haag als beleidsmedewerker bij de NUFFIC, de Nederlandse organisatie voor internationalisering in onderwijs. Zelf ben ik als universitair docent Oude Geschiedenis verbonden aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam. De opleidingen Archeologie, Griekse en Latijnse Taal en Cultuur en Oudheidwetenschappen worden door de VU en de Universiteit van Amsterdam gezamenlijk aangeboden, de opleiding Geschiedenis (nog?) niet. Een groot deel van het jaar sta ik dus de ene dag in Buitenveldert te oreren, de andere dag in de Amsterdamse binnenstad.

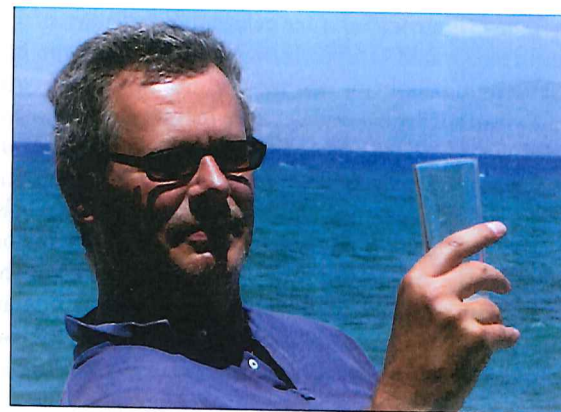
Na mijn eindexamen (alfa, '73) ben ik aan de VU Geschiedenis gaan studeren. Daar heb ik precies tien jaar over gedaan, wat zelfs voor die tijd aan de lange kant was. Als excuus kan ik slechts aanvoeren dat ik geruime tijd het niet al te studieuze bestaan van een studentactivist in de jaren '70 heb geleid, maar desondanks feitelijk in twee hoofdvakken ben afgestudeerd: Oude Geschiedenis en Contemporaine Geschiedenis. Binnen de Contemporaine Geschiedenis heb ik me gespecialiseerd in het Nederlandse communisme in het Interbellum; binnen de Oude Geschiedenis in de cultuur en mentaliteit van de sociale elite in de oostelijke, Griekstalige provincies van het Romeinse rijk. Wie een indruk wil krijgen van het soort onderwerpen waarmee ik me heb beziggehouden, kan te rade gaan bij mijn website, Zes opstellen over de Griekse wereld in de Keizertijd & een paar andere teksten: <http://flinterm.home.xs4all.nl/>.

Toen ik in 1983 afstudeerde was er massawerkloosheid, maar op de universiteiten was er in mijn tak van sport nog altijd wel wat tijdelijks te vinden. Veel te kiezen had ik niet, dus ik stelde me flexibel op en werkte, deels achtereenvolgens deels tegelijkertijd, aan de VU, de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) en de Universiteit Utrecht. Tot 1993 was de langdurigste betrekking die ik had vervuld, een aanstelling van drieënhalve jaar als promotiemedewerker in dienst van ZWO aan de KUN. Daar ben ik in 1993 gepromoveerd. In datzelfde jaar kreeg ik een halve baan als universitair docent in vaste dienst aan de VU, die in 2000 werd omgezet in een volledige aanstelling. Trinity Term (april tot juni) 1997 bracht ik door in Oxford, als 'Visiting Scholar' van Corpus Christi College.

1973 was het laatste gymnasiumindexamen oude stijl (vóór de Mammoetwet). Voor vijfde en zesde klas-alfa's betekende dat zestien uur Latijn en Grieks per week, de helft van de uren tabel. Wie oude talen als een corvee beschouwde, zal met gemengde gevoelens op die jaren terugkijken. Ik vond oude teksten vertalen leuk en had er geen overdreven moeite mee. De vroege jaren '70 staan me dan ook bij als een even leerrijke als ontspannen en vrolijke tijd. Omdat de 20ste eeuwse actualiteit me minstens evenzeer boeide als de Oudheid, ben ik Geschiedenis gaan studeren, geen Klassieke Talen. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan: de keuze voor Oude Geschiedenis als doctoraalhoofdvak had een zekere onvermijdelijkheid.

Binnen de Oudheid is mijn voorkeur altijd uitgegaan naar de Griekse wereld, en die voorliefde strekt zich uit tot het Griekenland van na de Oudheid. Twee leraren vooral hebben dat filhellenisme gevoed: *drs. H.J.A. Hissink* en *dr. P.A. Meijer*. Laatstgenoemde gaf aan de alfa's van het eindexamenjaar '73 Grieks. Hij slaagde erin ons in een verbluffend tempo klassikaal Homerus, Herodotus en Plato te laten lezen, en alsof dat niet genoeg was die lectuur ook nog eens in te bedden in een rijkdom aan sociaal-, cultuur- en ideeënhistorische informatie. Na zijn Sorghvliettijd heeft hij nog ruim 20 jaar als universitair hoofddocent Antieke Filosofie aan de Universiteit Leiden gewerkt. Verhalen van zijn ex-studenten bevestigen mijn herinneringen aan zijn lessen: Meijer was een begenadigd docent. Probeer ik aan mijn eigen studenten het begrippenpaar 'transcendent/immanent' uit te leggen, dan is dat een onvolmaakte afspiegeling van wat ik als zestienjarige van hem heb meegekregen.

Van de lessen Nederlands van Herman Hissink zijn me vooral de boekbesprekingen bijgebleven. De exameneisen gingen uit van de veronderstelling dat een gymnasiast vanzelfsprekend las, en dus niet hoefde te worden lastig gevallen met futiliteiten als verplichte leeslijsten. Omdat Hissink begreep dat deze veronderstelling niet volledig door de werkelijkheid werd gedekt en dat de stap van Biggles naar Bint enige ondersteuning behoefde, vatte hij wat naar zijn smaak belangrijke romans waren in de klas samen. Sleutelpassages las hij, de bril omhooggeschoven, voor. Zo heb ik kennisgemaakt met Thijssen, Emants, Bordewijk, Vestdijk, Wolkers. Veel van wat ik voor zelf verworven literaire onderlegdheid laat doorgaan is in feite de vrucht van zijn onderricht.

Wie Hissink niet zelf heeft meegemaakt kan hem leren kennen dankzij *Gerard Koolschijn*, die een selectie uit zijn dagboeken en brieven heeft bezorgd: Herman Hissink, *Natuurlijk bestaat God*. Dagboeken en brieven. Gekozen door Gerard Koolschijn, Amsterdam 2016 (volgens Wim Brands een 'bijzonder boek, waarin een man aan het woord is die prachtig kan schrijven'). Hij was veel meer dan een gedreven leraar Nederlandse literatuur alleen. Decennialang regisseerde hij leerlingentoneel van een vaak verbluffend hoog niveau (ik heb het nooit verder gebracht dan figurant) en hij was een ongeëvenaard Griekenlandreiziger. Na mijn eindexamen mocht ik mee op een van zijn befaamde ezeltochten. In '73 was het reisgebied het zuidoosten van de Peloponnesus. Zes weken vol ontberingen en onvergetelijke indrukken legden de basis voor een levenslange liefde voor het Griekse landschap. Ze brachten me ook de overtuiging bij dat een iets minder compromisloze reiswijze me beter zou bekomen. En toch ... sinds 2008 heb ik met mijn gezin zes zomervakanties doorgebracht in het gebied waar we toen doorheen zijn getrokken (zie: <http://flinterm.home.xs4all.nl/Vakantie-in-Kynouria.html>). Anders dan voor Hissink is het voor mij vooral een landschap vol historische reminiscenties, van de Oudheid tot de twintigste eeuw. Maar zonder zijn rücksichtslose stijl van reizen had ik geen weet gehad van die lieflijke kuststrook en die ruige hoogvlakte tussen de Argolische Golf en de toppen van de Parnon.

Een ontspannen en vrolijke tijd, die laatste jaren op het gymnasium. Gezamenlijke voorbereiding van proefwerken, maar ook vrijdagmiddagen in een café in het Statenkwartier waarvan de naam me

is ontschoten. Leerlingcabaret ter gelegenheid van het 12de lustrum van AVE in het voorjaar van '72 (?) waarbij ik, met twee bokshandschoenen onder mijn coltrui, op het podium moest verschijnen als impersonatie van aardrijkskundelerares mevrouw *dr. L.M. Mispelblom Beyer-Van den Bergh van Eysinga*. De in Rosé d'Anjou gedrenkte werkweek in Parijs in het voorjaar van '72. Literaire avonden van de Stichting BZZTôH, met Van Vriesland en Roland Holst, Reve, Mulisch, Wolkers. Met acht vrienden, de meerderheid van Sorghvliet, in de zomer van '72 op de brommer naar Frankrijk. Voorbereiding voor het eindexamen, vaak in teams van wisselende samenstelling, maar ook blowen in de fietsenstalling van een kantoor naast school en bezoeken aan concerten in het Paard van Troje aan de Prinsengracht of in de Vliegermolen in Voorburg. Bij vrienden thuis luisteren naar nieuwe elpees van Jimi Hendrix en de Rolling Stones (het waren de jaren van Get Yer Ya-Ya's Out! en Exile on Main St.).

Met enkele oud-Sorghvlieters is het contact blijven bestaan. Ik noem alleen *Hans Martin Neven* ('72), in 2016 overleden. In de vijfde en zesde klas hadden we allebei Geschiedenis van *drs. F. Nauta*, wiens didactiek voor een niet gering deel bestond uit het uitlokken van tegenspraak. Hans Martin ging regelmatig met hem in debat over de Vietnamoorlog, de koloniale oorlogen van NAVO-bondgenoot Portugal in zuidelijk Afrika, en wat er zo al meer speelde in de wereld van de vroege jaren '70. Hij kon Nauta trouwens meesterlijk imiteren: diens dictie en mimiek (het in momenten van reflectie met de tongpunt bevochtigen van de bovenlip) wist hij tot in de kleinste details te reproduceren. Na zijn eindexamen vertrok Hans Martin naar Amsterdam om aan de VU Geschiedenis te studeren. Ik volgde hem een jaar later. Op Sorghvliet waren we bevriend geraakt, in Amsterdam werden we vrienden. Het is nu ruim een jaar geleden dat zijn gezin, zijn familie en zijn vrienden hem naar zijn laatste rustplaats, op de Amsterdamse Oosterbegraafplaats, hebben gebracht.

Bij de reünie 40 jaar na het eindexamen, in 2013 dus, viel de opkomst wat tegen: veel jaargenoten die de evenementen rond het elfde lustrum van HERMES, in 2010, hadden bijgewoond, lieten nu verstek gaan. Ik hoop dat de alfa's en bèta's van 1973 bij de reünie van 2023 in groten getale acte de présence zullen geven. Het ga jullie goed, in 2018 en daarna!